

Голові
Комітету Верховної Ради України
з питань правоохоронної діяльності
Сергію ІОНУШАСУ

Щодо реєстр. № 14066
від 22.09.2025

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 09 жовтня 2025 року (Протокол № 136), розглянув проект Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, реєстр. № 14066 від 22.09.2025, поданий Кабінетом Міністрів України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки законопроект спрямований на забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, які мають дітей, в частині пом'якшення відповідальності за вчинення адміністративних правопорушень та незастосування до них адміністративного арешту.

Для досягнення зазначеної мети проектом Закону пропонується:

частину другу статті 32 Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) в частині визначення категорій осіб, до яких не може застосовуватися адміністративний арешт, доповнити категорією «чоловіки, які не перебувають у шлюбі і самостійно виховують та утримують дитину (дітей) до дванадцяти років у зв'язку зі смертю її (їх) матері або якщо мати дитини (дітей) визнана судом безвісно відсутньою, встановленням судом факту самостійного виховання та здійснення догляду за неповнолітньою дитиною (дітьми) батьком,»;

внести зміну до частини першої статті 34 КУпАП, яка визначає обставини, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення, доповнивши її таким пунктом: «б) вчинення правопорушення чоловіком, який не перебуває у шлюбі і самостійно виховує та утримує дитину (дітей) до одного року у зв'язку зі смертю її (їх) матері або якщо мати дитини (дітей) визнана судом безвісно відсутньою.».

Міністерство фінансів України в межах компетенції не має зауважень до законопроекту.

Під час обговорення проєкту Закону народні депутати України – члени Комітету зауважили наступне.

1. Законопроєктом пропонується доповнити частину першу статті 34 КУпАП новим пунктом 6, яким до обставин, що пом'якшують адміністративну відповідальність, віднесено *вчинення правопорушення чоловіком, який не перебуває у шлюбі і самотійно виховує та утримує дитину (дітей) до одного року у зв'язку із смертю її (їх) матері або визнання судом матері дитини (дітей) безвісно відсутньою.*

Водночас такий підхід охоплює лише випадки, коли мати померла або визнана судом безвісти відсутньою, і не враховує ситуацій, коли мати з інших об'єктивних причин не може виконувати/не виконує своїх батьківських обов'язків (наприклад, визнана судом недієздатною або обмежено дієздатною; позбавлена батьківських прав у встановленому законом порядку; встановлено судом факт самотійного виховання та утримання дитини (дітей) батьком тощо).

В результаті виникає суперечність у правовому регулюванні: у запропонованому законопроєкті доповненні до статті 32 КУпАП передбачено врахування факту самотійного виховання та здійснення догляду за неповнолітньою дитиною (дітьми) батьком, тоді як в доповненні до статті 34 звужується сфера застосування лише до випадків, коли мати померла або визнана судом безвісти відсутньою.

З метою забезпечення послідовності правового регулювання та реалізації принципу рівності прав і можливостей жінок і чоловіків, які мають дітей, доцільно передбачити можливість визнання обставинами, що пом'якшують відповідальність за адміністративне правопорушення для усіх випадків, коли чоловік самотійно виховує та утримує дитину (дітей) до одного року.

2. Відповідно до законопроєкту адміністративний арешт не може застосовуватись до чоловіків, які не перебувають у шлюбі і самотійно виховують та утримують дитину (дітей) до дванадцяти років... Також у проєкті зазначається, що обставиною, що пом'якшує відповідальність за адміністративне правопорушення, зокрема, є *вчинення правопорушення чоловіком, який не перебуває у шлюбі і самотійно виховує та утримує дитину (дітей) до одного року...* З аналізу зазначених норм вбачається, що факт самотійного виховання чоловіком дитини вважається недостатнім і ініціатором законопроєкту встановлюється ще одна додаткова умова: чоловік обов'язково не повинен перебувати в шлюбі. У зв'язку з цим варто зауважити, що чоловік може самотійно виховувати дитину навіть за умови перебування в шлюбі. Вказане, зокрема, може мати місце у випадку, коли мати визнана безвісно відсутньою, оскільки факт визнання особи безвісно відсутньою не тягне за собою автоматичного припинення шлюбу.

3. Відповідно до запропонованого нового пункту 6 частини першої статті 34 КУпАП обставиною, що пом'якшує відповідальність за адміністративне правопорушення, визнається *вчинення правопорушення чоловіком, який самотійно виховує та утримує дитину до одного року,* зокрема у зв'язку з визнанням судом матері дитини (дітей) безвісно відсутньою. Однак визнання

фізичної особи безвісно відсутньою здійснюється виключно за рішенням суду шляхом розгляду справи в порядку окремого провадження, що передбачає подання відповідної заяви, надання належних доказів та дотримання передбаченого законом строку відсутності відомостей про особу за місцем постійного проживання протягом одного року, відповідно до вимог статті 43 Цивільного кодексу України. З огляду на процесуальний характер та тривалість такої процедури, зазначена підстава об'єктивно не може бути реалізована в межах першого року життя дитини, що робить запропоновану норму практично незастосовною.

За підсумками обговорення, враховуючи, що прийняття законопроекту сприятиме усуненню гендерної нерівності при застосуванні адміністративних стягнень до осіб, які самостійно виховують дітей, Комітет ухвалив рішення: звернутися до Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності з пропозицією рекомендувати Верховній Раді України проєкт Закону про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, реєстр. № 14066 від 22.09.2025, поданий Кабінетом Міністрів України, за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу.

Голова Комітету

А. ЗАДОРЖНИЙ

